

V. KRIMINALISTIKOS RAIDA (ISTORINIAI ASPEKTAI)

KRIMINALISTINIO MĄSTYMO KONCEPCIJOS ESMINIAI BRUOŽAI AUSTRIJOS IR VOKIETIJOS KRIMINALISTIKOJE

Doktorantas Alvydas Barkauskas

Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedra, Ateities g. 20, 2057 Vilnius
Telefonas 71 46 11
Elektroninis paštas krk@lta.lt

Pateikta 2000 m. spalio 30 d.

Parengta spausdinti 2000 m. lapkričio 20 d.

Recenzavo Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedros doc. dr. H. Malevski ir šios katedros e. doc p. dr. R. Burda

S a n t r a u k a

Tarp svarbiausių kriminalistikos teorijos problemų yra kriminalistinio mąstymo problema. Mūsų kriminalistikoje gana nuodugnai buvo išnagrinėti versijų, sudarančių vieną iš kriminalistinio mąstymo elementų, klausimai. Plėtojant kriminalistikos teoriją, būtina susipažinti su Vakarų Europos šalių kriminalistinio mąstymo koncepcija. Šių šalių patirtis gali padėti sukurti veiksmingesnę kriminalistikos teoriją.

Lietuvos kriminalistikos teorijoje iki šiol gerai buvo žinoma tik kriminalistinių versijų koncepcija, kurios vienas iš pagrindinių tyrimo objektų yra intelektinė nusikaltimų tyrėjo veikla. Lietuviškoje kriminalistikos literatūroje iš esmės nėra publikacijų apie kitų valstybių diegiamas nusikaltimo tyrėjo intelektinės veiklos koncepcijas. Straipsnyje glaustai išdėstyti Austrijoje ir Vokietijoje nuo XIX a. plėtojamose kriminalistinio mąstymo koncepcijos esminiai bruožai. Be to, autorius pateikia savo samprotavimus apie kriminalistinio mąstymo ir kriminalistinių versijų koncepcijų santykį bei jų plėtros perspektyvas. Prieinama prie išvados, kad ir viena, ir kita koncepcijos, turėdamos ir trūkumų, ir pranašumų, gali egzistuoti kartu, ir tik tokiu atveju jos gali būti veiksmingai taikomos tiriant nusikaltimus.

Tarp svarbiausių kriminalistikos teorijos problemų yra kriminalistinio mąstymo problema. Mūsų kriminalistikoje gana nuodugnai buvo išnagrinėtos versijų problemos, kurios yra vienas iš kriminalistinio mąstymo elementų. Plėtojant kriminalistikos teoriją, būtina susipažinti su Vakarų Europos šalių kriminalistinio mąstymo koncepcijomis. Šių šalių patirtis gali padėti sukurti veiksmingą kriminalistikos teoriją.

Apie nusikaltimų tyrėjo intelektinę veiklą diskutuota Lietuvos, Rusijos ir kitų Rytų Europos šalių kriminalistikos literatūroje. Tokia veikla visų pirma yra siejama su kriminalistinių versijų teorija. Jos pradininkai yra buvusios SSSR mokslininkai, tokios nuomonės yra Rytų ir Vakarų Europos kriminalistai [1, p. 352; 2, p. 28–32; 22].

Kriminalistinių versijų teorijos pradžia yra laikoma XX a. trečiasis–ketvirtasis dešimtmečiai. Jos pradininkas – SSSR kriminalistas V. Gromovas. Kriminalistinių versijų teoriją plėtojo daugelis Rytų Europos valstybių kriminalistikos specialistų [3; 4, p. 187], nes po Antrojo pasaulinio karo daugelis Rytų Europos valstybių priklausė ideologizuotam „socialistiniam valstybių blokui“, kriminalistikos, kaip ir kitų mokslo sričių raidą, visų pirma lėmė SSSR ide-

ologija.

SSSR kriminalistikos literatūroje, ypač aštuntajame dešimtmetyje, buvo keliamas klausimas, ar gali būti specifiškas tardytojo mąstymas, arba „versininis mąstymas“. Pavyzdžiui, A. Ratinovas, buvusios Čekoslovakijos mokslininko J. Peščiako knygos įvade rašo, kad egzistuoja specifiškas „versininis mąstymas“, jis yra „tardytojo mąstymo“ rūšis, kurio vienas iš esminių išskirtinų bruožų yra harmoningas analizės ir sintezės suderinimas [5, p. 9]. Toks teiginys susilaukė žymaus Rusijos kriminalisto R. Belkino kritikos. Jis teigė, „jei versija yra laikoma hipotezės atmaina, jos dalimi, o versijų kėlimo procesas mąstymu, hipotezės forma, kuri remiasi pažinimo proceso dėsniais, tai vargu ar gali atsirasti vietos specifiskam „versiniam mąstymui“ [4, p. 294]. Tada kyla klausimas, ar kriminalistinių versijų kėlimas yra specifiškas kriminalistinis mąstymas. Mūsų nuomone, iš dalies teisūs ir A. Ratinovas, ir R. Belkinas.

Šiuolaikinė psichologija aprėpia įvairias žmonių psichinio gyvenimo sritis. Kaip ir kitų mokslų, galima išskirti atskiras psichologijos rūšis. Šiuo atveju nusikaltimo tyrėjo mąstymą galime tirti darbo (profesinės), teisės psichologijos aspektu. Versijų kėlimas, kaip mąstymo procesas, be jokios abejonės remiasi bendriausiais mąstymo veiklos dėsniais. Tačiau būtume neteisūs ir per daug kategoriški, teikdami, kad nusikaltimo tyrėjo intelektualinė veikla, taip pat ir versijų kėlimas, neturi specifiskų, tik tokiai veiklai būdingų bruožų. Jau vien sąlygas, kurioms esant tyrėjas kelia versijas, galime apibūdinti kaip specifiskas, kurioms reikalingos ne tik bendrosios įvairių mokslų žinios, bet ir specialios nusikaltimų tyrimui būdingos žinios. Versijų kėlimo procesui turi įtakos tokie svarbūs veiksniai:

- tyrėjo veiklą reglamentuoja Baudžiamojo proceso įstatymas, kuris nustato tyrimo tvarką ir terminus,
- tyrėjui reikia logiškai atkurti įvykį, kurio jis tiesiogiai nematė ir nesuvokė,
- nusikaltimų darymo logika dažnai prieštarauja „sveikam protui“. Tyrėjui reikia nustatyti tokių reiškinių atsiradimo ir plėtojimosi seką.

Dėl to galima teigti, kad, tiriant nusikaltimus, tyrėjui turi būti būdingas tam tikras „kriminalistinis mąstymas“, kurį mes sietume su vienu iš jo elementų – versijų kėlimu. Beje, šis „kriminalistinio mąstymo“ sampratos ir reikšmės klausimas Lietuvos, Rusijos bei kitų Rytų Europos šalių kriminalistikos literatūroje iki šiol nenagrinėtas.

Lietuviškoje kriminalistikos literatūroje, išskyrus kriminalistinių versijų koncepcijas, nėra žinoma, kaip nusikaltimų tyrėjo intelektualinė veikla tyrinėta Vakarų Europos valstybėse.

Jau XIX a. pasirodė darbų, kuriuose buvo gvildenamos nusikaltimų tyrėjo intelektualinės veiklos problemos. Ypač nemažai šia tema diskutavo vieni kriminalistikos mokslo pradininkų – Austrijos ir Vokietijos mokslininkai, kurie iš esmės pripažįsta, kad egzistuoja specifiskas kriminalistinis mąstymas, kuris turi būti būdingas nusikaltimo tyrėjui. Iki šiol šiose šalyse aktyviai yra plėtojama kriminalistinio mąstymo koncepcija.

Šiame straipsnyje bendriausiais bruožais apžvelgsime germanų kriminalistų svarbiausias nuomones apie kriminalistinį mąstymą, jo santykį su kriminalistinių versijų koncepcija bei šių koncepcijų tolesnes plėtros kryptis.

Mokymas apie kriminalistinį mąstymą (*vok. Kriminalistische Denklehre*) turi galias tradicijas, siekiančias XIX a. Vieni iš pirmųjų šia tema rašė L. Jagemannas [6], A. Baueris [7], K. Pfyfferis, J. Gilgenas [8] bei H. Grossas [9], XX a. pradžioje – E. Anuschatas [10], L. Philipapas [11], H. Schneickertas [12], o naujaisiais laikais – A. Būringas [13], W. Getto [14], R. Herrenas [15], R. Magulskis [16], H. Walderis [17; 18; 19], E. Wiczorekas [20] ir kiti.

Dar Eduardas von Lisztas, rašydamas apie kriminalistinį mąstymą, teigė: „kriminalistinio mąstymo veikla nėra tokia lengva, nes nusikaltimo tyrėjui reikia spręsti žmonių garbės ir laisvės klausimus“ [21, p. 204].

XIX–XX a. pradžioje, kriminalistikos mokslininkai ypač daug dėmesio skyrė logikos mokslui, silogistikai, dedukciniams samprotavimams tiriant nusikaltimo hipotezes. Kriminalistinio mąstymo rekomendacijos turėjo padėti nusikaltimo tyrėjams (detektyvams) išaiškinti bei iširti nusikaltimus, teisėjams priimti teisingus teismo sprendimus, o kaltinamųjų gynėjams – praturtinti ginamųjų kalbų retoriką. Tačiau tuo metu dar nebuvo aiškios kriminalistinio mąstymo raidos koncepcijos, neaiški buvo jos vieta kriminalistikos mokslo sistemoje, nebuvo

kriminalistinio mąstymo (*vok. Kriminalistisches Denken*) definicijos ir pan. Tokią padėtį galėtume paaiškinti tuo, kad kaip mokslas kriminalistika dar tik formavosi. Be to, sparti technikos pažanga skatino daugiau dėmesio skirti technikos priemonių diegimui tiriant nusikaltimus, dėl to sparčiau buvo kuriama ir tobulinama kriminalistikos technika.

Daugiau konceptualesnių mokslinių darbų (F. Geerdso, H. Walderio, K. Zbindeno [14, p. 165; 18, p. 1; 22, p. 15]), analizuojančių nusikaltimo tyrėjo mąstymo procesą, pasirodė septintajame ir aštuntajame dešimtmetyje. Tuo metu jau teigta, kad kriminalistinis mąstymas yra sudedamoji kriminalistikos taktikos dalis, tai mokslas, rengiantis teisingų ir tikslingų (kryptingu) veikimo būdų tiriant bei užkertant kelią nusikaltimams rekomendacijas [23; 18, p. 1].

Vėliau Austrijos ir Vokietijos mokslininkai pateikė įvairių kriminalistinio mąstymo definicijų. Pavyzdžiui, W. Pfisteris kriminalistinį mąstymą apibūdina, kaip intelektinę veiklą, kuri būtina tiriant nusikaltimus [24, p. 385], H. Walderis – kaip pažinimo procesą, euristinį mąstymą (*vok. Heuristisches Denken*) [17, p. 178].

Pritardami H. Walderio nuomonei, R. Leonhardtas, H. Rollis, F. R. Schurichas teigia, kad kriminalistinio mąstymo esmė yra modeliavimas tiriant nusikaltimą ir gali būti analizuojamas įvairiais aspektais – loginiu, psichologiniu, metodiniu, organizaciniu [25, p. 37].

E. Wiczorekas mano, kad „kriminalistinis mąstymas apima visus samprotavimus, priimant teisingą sprendimą konkrečioje situacijoje, užkardant nusikaltimus, juos aiškinant bei tiriant“ [26, p. 544]. Jis nenurodo konkrečių samprotavimo būdų, bet iš konteksto galima spręsti, kad jis galvoje turi analizę, sintezę, indukciją, dedukciją ir analogiją.

Šiose definicijose galima pastebėti, kad autoriai į kriminalistinį mąstymą žvelgia ne tik kriminalistiniu, bet ir kriminologiniu požiūriu. Toks požiūris nulemtas Vokietijos ir Austrijos kriminalistikos mokslo struktūros – kriminalistika ir kriminologija yra labai glaudžiai susijusios kriminalinių mokslų (*vok. Kriminalwissenschaften*) sudedamosios dalys [27].

Dėl to E. Wiczorekas teišus, teigdamas, kad dėl kriminalistinio mąstymo sąvokos vyrauja nuomonių įvairovė. Jis pabrėžia vieną iš svarbiausių kriminalistinio mąstymo teorijos problemų – nėra bendros kriminalistinio mąstymo sąvokos [26, p. 541].

Manome, kad R. Magulskiui pavyko tiksliau suformuluoti kriminalistinio mąstymo apibrėžimą, labiau pagrindžiantį kriminalistinį, o ne kriminologinį aspektą, atskleisti esminius specifinės intelektinės veiklos tiriant nusikaltimus bruožus. R. Magulskis teigia, kad kriminalistinis mąstymas „tai teišinis, intelektinis kriminalistinės problemos įveikimas siekiant nustatyti tiesą, atsižvelgiant į kriminalistinės taktikos ir kriminalistikos technikos galimybes“ [16, p. 3]. Panašios nuomonės yra ir F. Geerds'as [14, p. 166], papildydamas R. Magulskį, kad kriminalistiniam mąstymui, kaip svarbiam nusikaltimų išaiškinimo elementui, turėtų būti panaudotos ne tik kriminalistinės, bet ir kitos įmanomos kitų mokslų galybės tiriant nusikaltimus.

Iš pateiktų apibrėžimų matyti, kad kriminalistinio mąstymo kategorija suprantama labai plačiai ir apibūdinama bendriausiais bruožais, tačiau, kad kriminalistinio mąstymo koncepcijos objektas yra tyrėjo intelektinė veikla tiriant nusikaltimus ir kad tai yra ir kriminalistinės taktikos elementas, nekyla abejonių. Tačiau, koks kriminalistinio mąstymo turinys?

R. Leonhardt'as, H. Rollis ir F. R. Schurichas teigia, kad kriminalistinis mąstymas apima šiuos nusikaltimo tyrimo klausimus:

- racionalų darbą turint daug informacijos,
- gebėjimą sumaniai apdoroti tiriamo įvykio duomenis, tinkamai juos vieną su kitu susieti, įvertinti ir susisteminti,
- prielaidų, spėliojuimų vertinimą (*Vermutungen*),
- sugebėjimą sudarinėti atskirus skirtingus duomenis [25, p. 37].

Iš esmės kriminalistinių versijų koncepcijos tikslai yra panašūs. Nepaisant skirtingų autorių nuomonių, daugiausia dėmesio skiriama reikšmingų bylų faktinių duomenų rinkimui ir vertinimui. Be to, versijos yra laikomos vienu iš pagrindinių nusikaltimo tyrimo organizavimo ir planavimo pagrindų [28]. Šiuo atveju didelių skirtumų tarp kriminalistinių versijų ir kriminalistinio mąstymo nėra.

Jau minėjome, kad E. Wiczorekas atkreipė dėmesį, kad nėra vienodos kriminalistinio

mąstymo sąvokos. Taip pat nėra vienodos ir kriminalistinių versijų sąvokos. Tai natūralu, nes mokslininkų požiūriai įvairūs. Tačiau, manome, tai neesminis kriminalistinio mąstymo koncepcijos trūkumas. W. Pfisteris, minėdamas reikšmingą H. Walderio leidinį *„Kriminalistisches Denken“*, kur išsamiai išanalizuotos kriminalistinio mąstymo problemos, neneigdamas šio leidinio svarbos, daro išvadą, kad pagrindinė kriminalistinio mąstymo teorijos problema yra ta, kad nėra sukurtos pagrįstos vienos kriminalistinio mąstymo koncepcijos, jos struktūros, metodologijos ir terminologijos [24, p. 385].

A. Būringas kaip vieną iš svarbesnių kriminalistinio mąstymo koncepcijos trūkumų įžvelgia per didelį *„kompleksiškumą“* (vok. *Komplexität*). Jo nuomone, kriminalistinis mąstymas, kaip viena iš kriminalistikos mokslo struktūros dalių, yra per daug plati ir jos struktūra sunkiai net įsivaizduojama [13, p. 24].

Iš tikrųjų kriminalistinio mąstymo koncepcijos struktūra yra neapibrėžta, nėra pagrįstos jos metodologijos ir terminologijos. Kriminalistinio mąstymo sistema dažniausiai siejama su tiriamo įvykio etapais, t.y. kokius klausimus reikia išsiaiškinti tiriant įvykį. Tai, be jokios abejonės, yra svarbu tiriant įvykį, tačiau tuos klausimus kiekvienas autorius formuluoja savaip.

Kitas kriminalistinio mąstymo koncepcijos trūkumas yra terminologijos neapibrėžtumas, pavyzdžiui, yra vartojami du terminai – kriminalistinio mąstymo priemonės (*Mittel*) ir kriminalistinio mąstymo metodai (*Methode*). Juos autoriai traktuoja skirtingai, nepateikia sąvokos. Jei vadovausimės H. Walderiu, tai kriminalistinio mąstymo priemonėmis reikėtų laikyti visą tai, kas turėtų padėti tirti nusikaltimą: euristikos, logikos, psichologijos, matematikos, biologijos, medicinos, psichologijos ir kitas žinias, taip pat fantaziją, intuíciją, eksperimentą, statistiką, tikimybių teoriją [19, p. 17].

A. Būringas skiria kriminalistinio mąstymo bendrąsias ir specialiąsias priemones. Bendrosios priemonės (*Allgemeine Mittel*) apibūdinamos kaip bendriausios žmogaus žinios, kurios reikalingos kriminalistiniam mąstymui. Jos dar skirstomos į objektyviasias bendrąsias priemones (*Objektive allgemeine Mittel*) (logika, matematika, psichologija, žinios apie tiesos nustatymo būdus, įvairių reiškinių plėtros dėsningumus) ir subjektyviasias bendrąsias priemones (*Subjektive allgemeine Mittel*) (įtarimas*, intuícija, gyvenimo patirtis, fantazijos, abejonų įtaka kriminalistiniam mąstymui, idėjų iškėlimo metodai (*die Ideenfindungsmethoden*) ir apklausos technika (*Die Vernehmungstechnik*)).

Specialiosios priemonės (*Spezielle Mittel*) yra tos, kurios būtinos esant tipiškomis, dažniausiai pasitaikančioms situacijoms. Šiuo atveju ypač daug dėmesio skiriama atskirų proceso dalyvių – pareiškėjo apie įvykį, liudininų, ekspertų, nusikaltėlių – pateiktai informacijai ir jų psichologinėms ypatybėms, naujos informacijos gavimo būdams [13, p. 28–52].

H. Walderis kriminalistinio mąstymo priemonių neskirsto į bendrąsias ir specialiąsias, bet, pavyzdžiui, tokias kriminalistinio mąstymo kategorijas, kaip įtarimas (*Verdacht*), abejonės (*Zweifel*), priskiria ne kriminalistinėms priemonėms, o metodams [19, p. 4–17].

Vadovaujantis Austrijos ir Vokietijos kriminalistinio mąstymo koncepcija, priemonėmis reikėtų laikyti visa tai, kas gali lemti tyrėjo mąstymą, pavyzdžiui, abejonės, atsitiktinumus, intuíciją ir pan. Būtent kriminalistinio mąstymo koncepcijos atstovai išsamiai analizuoja šiuos nusikaltimo tyrėjo mąstymą lemiančius veiksnius, kaip jie gali pasireikšti tiriant įvykį, kaip juos vertinti. Tai, mūsų manymu, yra vienas iš kriminalistinio mąstymo koncepcijos pranašumų. Kriminalistinių versijų koncepcijoje į tai atkreipta nepakankamai dėmesio, labiau pabrėžiami logikos metodai.

H. Walderis nepateikia ir kriminalistinio mąstymo metodų apibūdinimo. Anot jo, kriminalistinio mąstymo metodai – tai duomenų, gautų iš įvairių proceso dalyvių – pareiškėjų, nusikaltėlių, liudytojų – vertinimo rekomendacijos. Šiuo atveju A. Būringas tai traktuoja kaip subjektyviasias priemones.

Kyla klausimas, kokią vietą kriminalistinio mąstymo koncepcijoje užima versijos? R. Leonhardas, H. Rollis ir F. R. Schurichas teigia, kad *„trūkstant duomenų apie tiriamą įvykį, viena iš pagrindinių priemonių yra specifinės hipotezės – versijos“* [25, p. 73]. *„Hipotezės, kurios keliamos tiriant nusikaltimą, vadinamos kriminalistinėmis versijomis (kriminalistische Versionen“* [25, p. 77]. Toliau šie autoriai teigia, kad *„versijų kėlimas (Die Arbeit mit Versio-*

* H. Walderio nuomone, kriminalistinis mąstymas prasideda nuo įtarimo [19, p. 54].

nen) yra vienas iš pagrindinių nusikaltimo tyrėjo intelektualinės veiklos momentų” [25, p. 78].

Vadinasi, kriminalistinės versijos germanų kriminalistinio mąstymo koncepcijos modelyje yra viena iš pagrindinių priemonių.

Apibendrinami literatūrą kriminalistinio mąstymo klausimais, galime daryti išvadą, kad kriminalistinio mąstymo koncepcija yra per daug detalizuota, nekonkreči, trūksta aiškios nusikaltimų tyrimo rekomendacijų sistemos. Tai pagrindiniai kriminalistinio mąstymo koncepcijos trūkumai. Kita vertus, šios koncepcijos pranašumas yra tai, kad ji tyrinėta įvairių mokslo sričių požiūriu: euristikos, modeliavimo, psichologijos, logikos ir t.t.

Kriminalistinių versijų koncepcijos trūkumas yra tai, kad per mažai dėmesio skiriama tokiems nusikaltimo tyrėjo intelektualinės veiklos komponentams, kaip idėjų iškėlimo metodams, gyvenimo patirties taikymui ir reikšmei, įvairių proceso dalyvių informacijos vertinimo ypatybėms. Dažniausiai versijos yra siejamos tik su nusikaltimo tyrimo planavimu.

Šiuo metu Vokietijos kriminalistikoje susidarė paradoksali situacija – egzistuoja dvi koncepcijos, kurių tyrimo objektas – intelektualinė nusikaltimo tyrėjo veikla: kriminalistinio mąstymo (Vakarų Vokietijos mokslininkų) ir kriminalistinių versijų (Rytų Vokietijos mokslininkų). Abi šios koncepcijos turi daug panašių bruožų, apibūdinamos kaip euristinės, mąstymo modeliavimo, kriminalistinės taktikos kategorijos [1; 23].

Pastaruoju metu šios abi koncepcijos susilaukė daugiau dėmesio, nė viena nėra atmesta, kai kurie mokslininkai stengiasi surasti jų sąlyčio taškų ir nagrinėja jas kompleksiskai. Tai, manome, yra racionalus ir perspektyvus požiūris. Pavyzdžiui, H. Clages kriminalistinį mąstymą sieja su kriminalistinėmis versijomis ir pagrįstai teigia, kad „kriminalistinės versijos yra vienas iš kriminalistinio mąstymo elementų” [1]. Jis, remdamasis buvusios Rytų Vokietijos kriminalistų mokslininkų [28; 29] darbais, pripažįsta, kad kriminalistinių versijų koncepcija iš esmės yra išplėtotą [1]. Kadangi kriminalistinių versijų koncepcijos metodologija, struktūra yra aiškesnė ir konkretesnė, ją geriau galima pritaikyti tiriant nusikaltimą. Dėl to, H. Clages nuomone, versijų koncepcija gali būti veiksminga sudarant nusikaltimo tyrimo planavimo metodiką.

Iš esmės ir mums, plėtojant kriminalistinių versijų teoriją, tyrinėjant nusikaltimų tyrėjo intelektualinės veiklos efektyvumo didinimo galimybes, reikėtų atkreipti dėmesį į minėtos kriminalistinio mąstymo koncepcijos kai kurias nuostatas: modeliavimo, euristikos, statistikos, psichologijos mokslų laimėjimus, idėjų iškėlimo metodų bei technikos taikymo galimybes. Daugiau paanalizuoti abejonių, intuicijos, fantazijos ir kitų panašių veiksnių įtaką tyrėjo mąstymo veiklai. Kriminalistinių versijų teorijos nuostatos galėtų būti efektyvesnės tiriant nusikaltimus.

Išvados

Kriminalistinio mąstymo koncepcijos objektas yra intelektualinė nusikaltimo tyrėjo veikla. Šios koncepcijos formavimosi pradžia yra XIX a. vidurys ir XX a. pradžia. Pradėjus plėtoti šią koncepciją, iš pradžių daugiau dėmesio buvo teikiama logikos metodų taikymui tiriant nusikaltimus.

Esminis kriminalistinio mąstymo koncepcijos trūkumas – nėra nusistovėjusios metodologijos, terminologijos, neapibrėžta ir per daug detalizuota koncepcijos struktūra.

Kriminalistinės versijos yra vienas iš kriminalistinio mąstymo koncepcijos elementų. Pastaruoju metu kriminalistinėms versijoms daugiau dėmesio skiriama Austrijos ir Vokietijos kriminalistikoje. Ypač analizuojamas jų taikymas organizuojant ir planuojant nusikaltimų tyrimą.

Plėtojant kriminalistinę versijų teoriją, reikėtų atsižvelgti į Austrijos ir Vokietijos kriminalistų mokslininkų patirtį, ypač modeliavimo, euristikos, psichologijos metodų taikymą tiriant problemines nusikaltimų situacijas; taktines kriminalistikos rekomendacijas renkant faktinius duomenis apie įvykį, vertinant proceso dalyvių pateiktą informaciją.

Vokietijos ir Austrijos kriminalistikos mokslo koncepcijų, tarp jų ir kriminalistikos mąstymo koncepcijos, studijavimas turės teigiamą įtakos kuriant modernią kriminalistikos teoriją ir, be abejo, bus naudingas tobulinant nusikaltimų tyrimo metodus ir priemones Lietuvoje, o

tai padės spręsti strateginius nusikalstamumo kontrolės ir profilaktikos uždavinius.

LITERATŪRA

1. **Clages H.** Methodik der kriminalistischen Untersuchungsplanung // Kriminalistik 2000 Nr. 5.
2. **Juszka K.** Wersja kryminalistyczna. – Kraków, 1997.
3. **Громов В. И.** Дознание и предварительное следствие (теория и техника расследования преступлений). – Москва, 1925.
4. **Криминалистика** социалистических стран. Под ред. Колдина В. Я. – Москва, 1986.
5. **Пещак Я.** Следственные версии. – Москва, 1976.
6. **Jagemann L. H. F.** Handbuch der gerichtlichen Untersuchungskunde. – Frankfurt, 1837. 1. Band.
7. **Bauer A.** Anleitung zur Criminalpraxis. – Göttingen, 1837.
8. **Pfyffer K. und Bapf J. zur Gilgen.** Anleitung zur Führung von Untersuchungen über Strafsachen. 1 Teil. – Zürich, 1843.
9. **Gross H.** Die Erforschung des Sachverhalts strafbarer Handlungen. – München, 1893.
10. **Anuschat E.** Die Gedankenarbeit des Kriminalisten. Kriminalistische Schlußfolgerungskunst und ihre Grenzen. – Berlin, 1921.
11. **Philipp L.** Einführung in die kriminalistische Denklehre. – Berlin, 1927.
12. **Schneickert H.** Kriminaltaktik: mit besonderer Berücksichtigung der Kriminalpsychologie. – Berlin, 1940.
13. **Büring A.** Tatrekonstruktion im Lichte der kriminalistischen Denklehre. R. Boorberg Verlag. 1992.
14. **Geerds F.** Kriminalistik. – Lübeck, 1980.
15. **Herren R.** Denktraining in Kriminalistik und Kriminologie. Band. III. – Freiburg, 1982.
16. **Magulski R.** Fallbeurteilung, Fallbearbeitung und kriminalistisches Denken. – Heidelberg, 1982.
17. **Walder H.** Kriminalistisches Denken. – Hamburg, 1964.
18. **Walder H.** Kriminalistisches Denken. – Hamburg, 1975.
19. **Walder H.** Kriminalistisches Denken. – Heidelberg, 1996.
20. **Wieczorek E.** Kriminalistik Grundlagen der Verbrechensbekämpfung. 6. Aufl. – Stuttgart, München, Hannover, 1984.
21. **Liszt E.** Richtliche Beurteilung. Kriminalistische Monatshefte. 1927.
22. **Zbinden K.** Kriminalistik. – München, Berlin, 1954.
23. **Getto W.** Kriminalistisches Denken und polizeiliche Tatsachen feststellung // Kriminalistik. 1998. Nr. 8–9.
24. **Pfister W.** Von der Intuition bis zur Logik. Zum kriminalistischen Denkprozeß. Teil. 2. Kriminalistik. 1980.
25. **Leonhard R., Roll H., Schurich F. R.** Kriminalistische Tatortarbeit. – Heidelberg, 1995.
26. **Wieczorek E.** Kriminalistisches Denken // Kriminalistik. 1985.
27. **Schmelz G.** Die Kriminalistik im System der Kriminalwissenschaften // Kriminalistik. 1997. Nr. 8–9.
28. **Ackermann R.** Kriminalistische Untersuchungsplanung: Zum Begriff der kriminalistischen Version. – Berlin, 1985.
29. **Stelzer E.** Sozialistische Kriminalistik. – Berlin, 1977. Bd. 1.
30. **Белкин Р. С.** Курс советской криминалистики. – Москва, 1977. Т. 2.

Die Hauptzüge der kriminalistischen Denklehre in Österreich und Deutschland

A. Barkauskas

ZUSAMMENFASSUNG

Im Artikel wird ein der wichtigsten Problemen der kriminalistischen Theorie, nämlich das Problem des kriminalistischen Denkens behandelt.

Man kann behaupten, daß in unserer Kriminalistik die Fragen des kriminalistischen Denkens bilden, ganz gründlich erörtert wurden.

Weitere Entwicklung der theore der kriminalistik benötigt einen Einblick in die Denkkonzeption der Länder der Westeuropa. Die Erfahrung dieser Länder könnte viel zur erfolgreichen Entwicklung der Theorie der Kriminalistik in Litauen beibringen.

Bis zur Zeit wurde in litauischen Theorie der Kriminalistik nur eine solche Konzeption der kriminalistischen Versionen verbreitet, deren ein der hauptforschungsobjekten die intellektuelle Tätigkeit des verbrechensermittlers ist.

In der litauischen kriminalistischen Literatur sind die publikationen die versehiedene Konzeptionen zur Foschung der Tätigkeit des Vebrechnsermittlers ist.

In der litauischen Krinalistischen Literatur sind die Publikationen, die verschiedene Konzeptionen zur Forschung der Tätigkeit des vebrechensermittles in anderen Ländern behandeln, kann zu finden.

Im Artikel wurden die Hauptzüge der Konzeptionen des kriminalistischen Denkens in Österreich und Deutschland vom XIX Jahrh worgefült.

Der Autor analysiert das verhältnis zwischen den Konzeptionen des Kriminalistischen Denkens und der konzeptionen der kriminalistischen Versionen.

Es wird die Schlußfolgerng gezogen, daß beide Arten Kozeptionen, ungeachtet deren vor und nachteile erfolgreich nebeneinander existieren können.

Nur auf folgende Weise können sie bei der Ermittlung der Verbrechen effektiv sein.

